

Kodu Uudised

Luunja valla infoleht

Nr. 11 (262) November 2018

JÕULURAHU

VÄLJAKUULUTAMINE JA ADVENDIKÜÜNLA SÜÜTAMINE

2. detsembril 2018 kell 15.30

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses

Advendiküünla süütavad
EELK Tartu Maarja
koguduse õpetaja
Joona Matias
Toivanen
ja Luunja vallavanem
Aare Anderson

Jõululaulude
ühislaulmine
laulukooriga
Jõeõed
ja
näitetrupiga
Aidake (!)

Sündmus on tasuta
Teave tel. 5615 7994

LUUNJA
KULTUURI- JA
VABAAJAKESKUS

LEHES

- 2 Oktoober vallavolikogus
- 3 Oktoober vallavalitsuses, Kavastu uus pereõde
- 4 Kütteseadmetest ja Aasta Keskkonnateo konkurs
- 5 Sanitaarkaitseala pole prügil
- 6–7 Luunja Keskkooli tegemistest
- 8 Oktoober Kavastu Algkool-Lasteaias
- 9–10 Reisikiri
- 11–13 Noortele mõeldes
- 14 Luunja raamatukogu 110
- 15 Eva Roos – Unenäod, mööbli- ja raamatupidu
- 16 Klaverimuseumi filiaal tähistas 5. sünnipäeva
- 17 Spordisündmused
- 18 Kuu pildis
- 19 Üritused ja sündmused novembris ja detsembris

Jäätmete kogumispäevad Luunjas, Lohkvas ja Kavastus

Luunja vallavalitsus koostöös AS-ga Epler & Lorenz korraldab Luunja valla kodumajapidamistes tekkinud eterniidi ja lehtklaasi ning suuregabriidiliste jäätmete (mööbel) kogumise.

Eterniiti, lehtklaasi ja mööblit kogutakse kolmel päeval: esimesel päeval Luunja alevikus poe vastas parkimisplatsil, teisel Lohkva külas endise realiseerimiskeskuse õuel ja kolmandal Kavastu keskasulas bussijaama esisel platsil.

Jäätmed tuleb isiklikult kogujale üle anda ning toojad

registreeritakse kohapeal. Kogumiskohta võib tuua ainult kodumajapidamistesse jäänud väikestes kogustes olevat eterniiti ja lehtklaasi. Nimetatud jäätmeid ei võeta vastu suurtes kogustes ega firmadelt. Suuremates kogustes tekkiv eterniit ja klaas tuleb inimestel anda üle käitlemiseks jäätmeluba omavale isikule/tellida vastavalt ettevõttelt selleks konteiner.

Tamur Tensing, ehitus- ja keskkonnanõunik

Jäätmete kogumispäevad

Luunjas – 24. november 2018 kell 9.00–16.00 poe vastas parklas.

Lohkvas – 1. detsember 2018 kell 9.00–16.00 realiseerimiskeskuse kinnistu territooriumil.

Kavastus – 8. detsember 2018 kell 9.00–16.00 bussijaama vastas olevas parklas.

25. oktoobri vallavolikogu istungi kokkuvõte

Istung algas **volikogu määruse eelnõu „Luunja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2018–2029”** tutvustamisega Raido Kutsari poolt.

Arengukava annab ülevaate hetkeolukorrast ja edaspidiseks planeeritud tegevustest. Esimene investeering on kavandatud Pilka küla vee- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimiseks, järgmine objekt oleks Kavastu. Investeering Kabina küla vee- ja kanalisatsioonisüsteemidesse on planeeritud aastasse 2022, siin tuleb arvestada Keskkonnaameti esitatud piiravate tingimustega. Arutleti Kaare tee vee- ja kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimise teemal, arengukava eelnõus oli see planeeritud aastasse 2019. Volikogu majanduskomisjon oli seisukohal, et enne investeeringu tegemist Kaare tee vee- ja kanalisatsioonitorustike rekonstrueerimiseks tuleb lahendada olemasolevad probleemid. Probleemiks on teenuse arвете tasumine ja ebaseaduslik sadevee juhtimine kanalisatsioonisüsteemi. Enne investeeringute tegemist tuleb sadevee ja võlgnevuste küsimused ära lahendada. Otsustati eelnõu esimene lugemine lõpetada, Raido Kutsaril viia eelnõusse parandused ja esitada see määrusena kinnitamiseks.

Järgnes **volikogu määruse eelnõu „Reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskirja kinnitamine“**. Tamur Tensing selgitas, et eeskiri on läbinud volikogus esimese lugemise. Kirjalikke ettepanekuid eelnõule ei ole laekunud. Eeskirja taotluseks on keskkonnareostuse ärahoidmine ja kohtkäitluse reguleerimine

vastavalt Ida-Eesti veemajanduskavale, kus on kirjas eesmärgid, mis võeti vastu Euroopa Liidu direktiivide alusel. Eelnõu määrusena kinnitamise poolt hääletasid kõik 9 kohal olnud volinikku. Edasi tutvustas Tamur Tensing **volikogu määruse eelnõu „Luunja valla jäätmekava 2018–2024“**. Valminud on järjekordne, neljas valla jäätmekava. See on Luunja valla arengukava osa, mis käsitleb Luunja valla jäätmehoolduse arendamist. Jäätmekava koostamisel on arvesse võetud valla arengukava ja kehtivat riigi jäätmekava, toetatakse jäätme- ja pakendiseadusele ja nendest lähtuvatele alamaktidele. Jäätmekava eesmärgiks on käsitleda jäätmehoolduse arendamist, sealjuures rõhutada seatud strateegilisi eesmäärke, käsitleda nende saavutamiseks vajalikke meetmeid ning nende maksumust. Antakse ülevaade jäätme-majanduse hetkeolukorrast, hinnatakse tuleviku jäätmevooge ja vajadusi infrastruktuuri loomiseks. Otsustati eelnõu esimene lugemine lõpetada ja suunata eelnõu avalikustamisele.

Järgnes **laenu võtmine Euroopa Liidu toetuse sildfinantseerimiseks**. PRIA on teinud jõesadamale mitu positiivset otsust, millest tulenevalt on vajadus võtta sildfinantseeringut. Viimane toetus eraldati 21. juuni otsusega summas üle 82 000 euro, saamata on vahendid eelmisest projektist (47 000). Kokku on PRIA toetusega SA Luunja Jõesadamal tegevusteks raha saada ca 130 000 eurot. PRIA rahastus saadakse pärast kulutuste tegemist ja aruande esitamist. Menetlemise aeg on pikk, vahe-

peal on vajadus kinni maksta tegevused, enne nende teostamist ei saa aruannet esitada. Selleks, et garanteerida sihtasutuse poolt raha tagasimaksmine, tuleb anda vallal garantiikiri. Eelnõu otsusena kinnitamise poolt hääletas 8 kohalolnud volinikku. Järgnes **volikogu määruse eelnõu „Luunja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2018–2029” kinnitamine**.

Info punktis arutati järgmist.

- Kavastu veevärgi rekonstrueerimise riigihankest;
- Tartu linna ühistranspordi ümberkorraldamisega seonduvast;
- Pääsusilma tänava rekonstrueerimisega seonduvast;

Luunja valla veebilehe pealehel piltide muutmisest;

- haridusnõuniku konkursiga seonduvast;
- Luunja alevikus asuva hobuse taiese puhastamisega seonduvast;
- Luunja keskkoolis tekkinud uue ja vana maja liitumiskoha remondivajadusega seonduvast;
- Aedniku tn 4 kinnistu ostueesõigusega seonduvast.

Teha potentsiaalsele ostjale ettepanek sõlmida servituut valla kasuks kultuurimaja taguse maa-ala kasutamiseks.

- Pajula tee 2 detailplaneeringu menetlemise hetkeolukorrast;
- Väike-Kabina detailplaneeringu eelarutelu toimumisest.

Järgmine volikogu istung toimub 21. novembril.

Radž Sauk, volikogu esimees

Planeeringuteade

Luunja vallavalitsus on kehtestanud Lohkva külas **Pajula tee 2 maaüksuse põhjaosa detailplaneeringu**. Planeeringuga moodustatakse seni hoonestamata ühiskondlike ehitiste maa kinnistule teadus-, haridus- ja lasteasutuste maa krunt suurusega 16 029 m², millele on ette nähtud lasteaia rajamine. Lasteaia krundile antakse ehitusõigus kuni kolme hoone rajamiseks ehitisealuse pindalaga kokku kuni 3000 m², kõrgusega kuni 12 m. Riigi tee äärde planeeritakse kergliiklustee. Planeeringuga ei kaasne eeldatavalt olulist keskkonnamõju. Kehtetatud planeeringuga saab tutvuda lahtiolekuaegadel Luunja vallasamas ning valla veebilehel.

*Evelin Karjus
planeeringute nõunik*

Jäätmekava avalikustamine

Luunja vallavalitsus kuulutab välja „Luunja valla jäätmekava aastateks 2018–2024“ eelnõu avalikustamise. Jäätmekava eelnõu avalikustatakse Luunja valla kodulehel www.luunja.ee. Jäätmekava avalik väljapanek toimub 27. november kuni 11. detsember 2018. Igaühel on õigus avaliku väljapaneku kestel esitada Luunja vallavalitsusele kirjalikke ettepanekuid, kas digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressil luunjavv@luunja.ee või paberandjal allkirjastatuna aadressile Luunja vallavalitsus, Puiestee tn 14, Luunja alevik, Luunja vald, Tartumaa 62222.

Avalik arutelu toimub 12. detsembril 2018 algusega kell 16.00 Luunja vallasamas.

*Tamur Tensing
ehitus- ja keskkonnanõunik*

Vallavalitsuses oktoobrikuu istungitel

Ehitusload vormistati:

- üksikelamu püstitamiseks Ruudu tee 10 Kakumetsa külas, Timmi tee 8a Lohkva külas, Veibri tee 10 Veibri külas;
- ridaelamu püstitamiseks Toonekure tee 8 Põvvatu külas;
- Sirgu tee osaliseks rekonstrueerimiseks;
- puurkaevu rajamiseks Kingu kinnistule Kikaste külas;
- LPD tootmishoone püstitamiseks Soojuse tee 18 ja tule-tõrjervee tiigi rajamiseks Lõõtspilli teel Lohkva külas.

Tunnistati kehtetuks 21.10.2015. a väljastatud ehitusluba Aedniku tn 12 olemasoleva elamu laiendamiseks ja väljastati uus ehitusluba elamu laiendamiseks ja ümberehituseks muu lühiajalise majutuse hooneks.

Kasutusload vormistati:

- üksikelamule Säasevaba maaüksusel Sava külas, Järveoja tee 6, Järvekalda tee 1a, Lillevälja tee 14 Veibri külas;
- Luunja Keskkooli C-korpuse rekonstrueeritud osale;
- päikeseelektrijaama püstitamisel Peru tee 11 Luunja alevikus.

Projekteerimistingimused määrati:

- Luunja valla tänavavalgustuse rekonstrueerimiseks;
- täpsustamaks Luunja vallavolikogu 15.06.2017. a otsusega nr 40 kehtestatud Tilia maaüksuse lõunaosa detailplaneeringut selliselt, et nihutada ja suurendada detailplaneeringuga määratud hoonestusala kuni 10% ulatuses;
 - täpsustamaks Luunja vallavolikogu 25.09.2008. a otsusega nr 11 – 4.1 kehtestatud detailplaneeringut selliselt, et sätestada Hobunurme tee 2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 29, 31 kruntide uueks katusekaldeks 18°–30°. Muus osas jääb detailplaneering kehtima muutmata kujul.

Võeti vastu ja suunati avalikustamisele „Luunja valla jäätmekava aastateks 2018 – 2024“ eelnõu. Eelnõu avalikustatakse valla veebilehel 27.11 – 11.12.2018, avalik arutelu korraldatakse vallamajas 12.12.2018 kell 16.00.

Määrati Kavastu külas munitsipaalomandisse taotletavale maaüksusele koha-aadress (Kavastu keskuse tee) ja sihtotstarve.

Ei antud nõusolekut Kabina külas asuva 4,45 ha suuruse maaala riigi maareservi jätmiseks.

Sõlmiti abivajajaga üürileping üheks aastaks munitsipaalruumide üürile andmiseks.

Kinnitati Lohkva Lasteaia ja Luunja Lasteaia hoolekogu koosseis.

Muudeti vallavalitsuse 5.10.2016. a korraldust nr 318.

Nõustuti:

- Kakumetsa külas Niitsiko katastriüksuse jagamisega ning määrati tekkivate reaalosade lähiaadress (Võilille, Niitsiko) ja sihtotstarve;
- Lohkva külas Salu tee 4/1 – 4/10 katastriüksuste piiride muutmiseks;
- Lohkva külas Krundi ja Kungla piiride muutmiseks.

Ei algatatud keskkonnamõju hindamist Videviku kinnistule kavandatavale päikeseelektrijaamale põhjusel, et keskkonna-

mõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse järgi ei ole päikesepaneelide paigaldamine selline tegevus, mille puhul oleks vajalik kaaluda keskkonnamõju hindamise vajalikkust ega koostada keskkonnamõju hindamise eelhindangut.

Anti volitus sotsiaalnounikule valla eestkostel oleva isiku igapäevase elu korraldamiseks.

Tehti ettekirjutus vanematele abi vajava lapse kaitseks.

Suunati koduteenusele 2 isikut.

Hüvitati:

- abivajaja toitlustusteenuse maksumus;
- kahe abivajaja transporditeenuse maksumus teenust osutanud firmale.

Sotsiaaltoetusi anti 38 abivajajale, sealhulgas:

– aabitsatoetusi	2
– lasteaiakoha kasutamise toetusi	6
– juubelitoetusi	8
– matusetootusi	2
– muid toetusi	4
– sünnitoetusi	12
– töövihikute toetusi	4

Hooldajatoetuste saajate nimekirja lisati 2 ja kustutati 2 isikut.

Ei rahuldatud 4 isiku sotsiaaltoetuse taotlust, kuna taotluses esitatud asjaolud ei andnud alust arvata, et sotsiaaltoetuse eraldamine oleks antud juhul põhjendatud.

Aime Koor, vallasekretär

Kavastu uus pereõde Annika Rand

Annika (25) on omandanud õe eriala Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis, mille lõpetas *cum laude*. Ta töötab põhikohaga pereõena Tartus.

Pereõde ülesandeks on elanike nõustamine ja abi osutamine oma pädevuse piires. Vajadusel teeb koostööd perearstiga ning kodukülastusi.

Pereõde võtab Kavastus vastu järgmistel aegadel:

Esmaspäeval: 14.30 – 17.30

Neljapäeval: 9.30 – 12.30

Kavastus tegutsenud velsker Aasa-Malle Maasing lõpetas suve algul oma ülipika teenistuse tervise ning kõrge ea tõttu.

Aasa-Malle on kõige kauem valla teenistuses olnud töötaja. Ta alustas enam kui poole sajandi eest, 1960-ndail. Algselt paiknes velskripunkt Viira külas ühes talus, 1980-ndail koliti Kavastusse.

Aasa-Malle on ravinud väga paljusid piirkonna elanikke, sh mind, minu ema, vanavanemaid jt. Vaatamata keerukale elukäigule on ta väga pühendunult teeninud elanikke kogu oma elu.

Aare Anderson, vallavanem

Hooldatud kütteseade ja vinguanur tagavad ohutuse

Kütteperioodi alates sagenevad päästjate väljakutsed hooldamata kütteseadmetes tekkivatele tahmapõlengutele. Kui tahm või pigi lõõrides süttib, siis võivad kütteseadme kuumenevad osad süüdata terve maja. Põlengud lõhuvad kütteseadet ning ka tekkivatest pragudest välja leviv kuumus või säde võib tulekahju põhjustada. Samuti ei salvestu tahma täis lõõridega kütteseadmetes soojus kividesse ning sooja saamiseks kulub seepärast rohkem küttematerjali. Et selliseid probleeme ära hoida, tuleb kütteseadmeid õigeaegselt ja regulaarselt hooldada ja korstnat pühkida. Kõige õigem on see töö usaldada kutselisele korstnapühkijale. Kortermajas võibki seda tööd teha ainult tema, eramajas peab korstnapühkija käima igal viiendal aastal. Vahepeal peab sel juhul hooldustööd ise ära tegema.

Umbes lõõride halva tõmbe tõttu ohustab elanikke veel ruumidesse imbuv nähtamatu, lõhnatu ja ülimürgine vingugaas. Eelmisel aastal hukkus tahkekütusel töötavast kütteseadmest, nagu ahi, pliit või kamin, tuppja imbunud vingutõttu Eestis viis inimest. Samuti ohustab vingugaas neid, kelle gaasiseadmed võtavad põlemiseks õhku siseruumidest ning millel puudub eraldi ventilatsioon. Selliste gaasiseadmete kasutamisel on vingugaasiandur alates 2018. aasta algusest kohustuslik. Kaitseks tapva vingugaasi eest saavad nii gaasi- kui muude kütteseadmete kasutajad endale koju vinguanuri paigaldada. Vingugaasiandur tuleb erinevalt kohustuslikust suitsuandurist, mis käib lakke, kinnitada ruumi seinale, umbes 0,5–1,5 meetri kõrgusele põrandast. Kogenud spetsialistid soovivad paigaldada vinguanuri

n-õ hingamiskõrgusele ehk elutoas tasemele, kus on inimese nägu diivanil istudes, magamistoas umbes padjakõrgusele. Vingugaasi mürgistuse sümptomid on peavalu, iiveldus, pearinglus, südamepekslemine, oksendamine, segasus. Seda tundes välju värske õhu kätte ja kutsu kiirabi.

Tegutsemine, kui vinguanuri häiresignaal käivitub:

- Ava aknad, ukсед, et ruumi tuulutada.
- Lülita välja kõik soojusseadmed ja/või kustuta ära tuli ahjus või pliidi all.
- Kutsu kohale kvalifitseeritud tehnik või korstnapühkija, kes aitab probleemi välja selgitada. Enne seadmete korda tegemist ärge neid kasutage.

*Marek Kiik
Päästeamet*

Milline on aasta kõige keskkonnasõbralikum tegu?

Kas sulle on silma jäänud või oled lausa ise panustanud mõnda tänavusse toredasse ettevõtmisse, millel on arvestatav tulemus meie keskkonna- ja loodushoiule? Kui jah, siis luba meilgi olla selle teo üle uhked ja anna sellest kindlasti hiljemalt 30. novembriks teada Aasta Keskkonnateo konkursile.

Keskkonnaministeeriumi korraldatav Aasta Keskkonnateo konkurss puudutab laiemalt keskkonna heaks tehtud tegemisi, mis on innustavad ja eeskujuks ka kõigile teistele. „Soovime need head teod Eestimaa pealt üles leida, neid vääriliselt esile tõsta ning tunnustada. Selleks palume, et aitaksite meil kõiki silmapaistvaid keskkonnahoidjaid märgata ja neid tänada,“ kutsus keskkonnaminister Siim Kiisler olema keskkonnaministeeriumile abiks tublide ettevõtmiste esiletoomisel.

Aasta Keskkonnateole saavad 1.–30. novembril keskkonnateo kodulehekülje kaudu kandideerida nii ettevõtted, ühingud, eraisikud kui ka asutused. Esitada võib nii enda tehtud projekti kui ka kedagi teist, keda arvate olevat teo auhinna vääriline. „Silmapaistev projekt on selline, millega on selgesti panustatud keskkonna heaolusse, mis on jõudnud sihtgruppideni ning mis on uudse

lähenemisega. Sealjuures peaks projekt olema ellu viidud ikka õilsa eesmärgi nimel teha head,“ kirjeldas keskkonnaminister Kiisler konkursile hästi sobivaid kandidaate. Esitatud kandidaatide seast parimate välja selgitamiseks on kõigil võimalik kaasa lüüa avalikul hääletusel, mis toimub 10.–23. detsembril www.keskkonnategu.ee kodulehel. Kümme kõige enam hääli kogunud projekti esitatakse konkursil hindamiskomisjonile, kes valib nende seast säravaima.

Konkursi auhinnaks on õigus kasutada keskkonnamärgist, et oma head teod näidata ka teistele. Lisaks paneb Keskkonnaministeerium välja auhinnafondi, mille suurus on kuni 5000 eurot. Auhinna täpse suuruse otsustab konkursil hindamiskomisjon vastavalt esitatud projektidele. Võitjaid autasustatakse 2019. aasta jaanuaris.

Konkursi ning sellele esitatud kandidaatidega saab kursis olla, jälgides nii keskkonnatunnustuste kodulehte (keskkonnatunnustused.ee) kui ka Facebooki lehte (facebook.com/keskkonnatunnustused). Samuti tasuta pilk peal hoida Keskkonnaministeeriumi kodulehel (www.envir.ee). Aasta Keskkonnateo auhinda antakse välja alates 2004. aastast.

Vii viimase aasta võitjad:

- 2017 – MTÜ Väikese Väina Selts Tullunire kanali puhastamise eest
- 2016 – Peeter Hermik puisniidu taastamise ja hooldamise eest Matsalu rahvuspargi alal
- 2015 – Eesti Kalastajate Selts projektiga „Kudevate lõhede kaitsmine röövpüüdjate eest“
- 2014 – MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing projektiga „Aasta lind 2014 – jäälinde“; SA Things veebikeskkonna kuhuviia.ee loomise eest
- 2013 – MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing projektiga „Talvine aialinnuvaatus“.

*Kairi Toiger
Keskkonnaministeerium
(avaldatud lühendatud)*

Sanitaarkaitseala pole prügil! ---

Prügi sorteerimise vajalikkusest on viimastel aastatel palju juttu olnud. Välja on jagatud mitmeid jäätmete sorteerimist õpetavaid brošüüre, vändatud on kasulike õpetustega lühifilme.

Kõik ikka selleks, et iga inimene teaks, et prügi sorteerimine on vajalik tagamaks meile kõigile puhtam elukeskkond.

Keskkonnaministeeriumi andmetel tekib igal aastal Eesti kodumajapidamistes jäätmeid ligikaudu 400 000 tonni ehk 300 kilogrammi inimese kohta. Tulenevalt jäätmeseadusest on Eestis jäätmete liigiti kogumine kohustuslik – tähtis on seda teha nii kodus, tööl kui ka haridusasutustes.

Jäätmehoolduse korraldamine on kohalike omavalitsuste ülesanne, hõlmates olmejäätmete, ohtlike jäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete, tervishoiu- ja veterinaarteenuse jäätmete ning muude oluliste jäätmete käitlemist. Kohalikud elanikud peavad omakorda juhinduma omavalitsuse koostatud jäätmehoolduseeskirjast, kus on kirjas, kuhu saab omavalitsuse territooriumil eri liiki jäätmeid ära anda.

AS Emajõe Veevärk osutab veeteenust 92 asulas, mis asuvad nelja maakonna 13 omavalitsuses.

Meie eesmärgiks on võimalikult taskukohaselt kvaliteetse ja nõuetekohase veeteenuse pakkumine veeteenuse kasutajale. Meie toimetamispiirkondadesse jäävad mitmed joogivee- ja reoveepuhastid. Nende puhastite kinnistuid ja neid ümbritsevaid kinnistuid on seadusega koormatud sanitaarkaitsealadega ehk piiranguladega, kus tavapärase tegevus on piiratud ja kus muu hulgas on jäätmete mahapanek keelatud! Paraku näeme oma töös, et inimeste teadlikkus oma kohustustest ja õigustest on madal. Ikka ja jälle leidub isikuid, kes rahulikult ladustavad võõrale kinnistule oma tegevuse tagajärjel tekkinud (olme) jäätmeid. Tegemist on vastutustundetu käitumisega ja ka seaduse rikkumisega!

Sanitaarkaitsealal on joogivee võtmise kohta ümbritsev maa- ja veeala, kus veemaduste halvenemise vältimiseks ning veehaarderajatiste kaitsmiseks kitsendatakse tegevust ja piiratakse liikumist. Üldjuhul ulatub selline ala kuni 50 meetrini veevõtukohtast.

Sanitaarkaitseala pole prügil! Foto: AS Emajõe Veevärk

Reoveepuhastite sanitaarkaitseala võib ulatuda kuni 200 meetrini puhastist, kuid reovee puhastamine kinnistul ei tähenda, et sinna võib muud prügi vedada.

On lubamatu, et sanitaarkaitsealale tuleb kellelgi pähe ladustada oma kodus majapidamisest üle jäävat prügi! Üldjuhul me ei viska oma olmejäätmeid naabri hoovi, miks siis peaks keegi seda tegema sanitaarkaitsealal? Isikud, kes oma prügi teise maa peale toovad, ei anna endale aru, et sedasi rikutakse lisaks seadusele ka looduskeskkonda ja seatakse ohtu muu hulgas nende enda joogivee kvaliteet või loodusesse juhitud puhastatud heitvesi. Puhta vee tagamine tarbijale ja puhas looduskeskkond on meie ettevõtte jaoks oluline, ent kui meil tuleb hakata tegema oma põhitöö juurde lisategevusi, likvideerimaks kahju, mida on tekitanud hoolimatud inimesed oma prügiga, siis paraku on kannatajaks neid inimesi ise – lisatöö kajastub lõpuks veeteenuse hinna tõusuna. Sanitaarkaitsealal võivad viibida AS-i Emajõe Veevärk töötajad. Kõrvalistel isikutel pole sinna asja.

Mitte kellelegi meist ei meeldi likvideerida oma kulul kahju, mille on tekitanud keegi kolmas.

Samas on AS Emajõe Veevärk pidanud mitmel oma sanitaarkaitsealal sellise probleemiga silmitsi seisma. Oleme avastanud enda sanitaarkaitsealadelt hunnikusse visatud puuoksi, metallitükke, süstlaid ja teisi ohtlike jäätmeid ning isegi lahtise tulega lõkke! Oleme olnud sunnitud tegema kulutusi, et avastatud rikkumised kõrvaldada, tagamaks oma klientidele alati kvaliteetne ja keskkonnasõbralik veeteenus. Iga vee tootmise

või puhastamisega mitteseotud jääde sanitaarkaitsealal reostab keskkonda ja teeb veeteenuse klientidele kulukamaks.

Omalt poolt oleme oma sanitaarkaitsealad tähistanud siltidega, ent vaatamata sellele pole see meie territooriumite reostamist peatanud. Kaalume tõsiselt puhastite turvakaamerate paigaldamist, et korrarikkujaid tabada, kuid see on kulutus, mille peame võtma kliendi taskust, sest inimesed ise on oma tegevusega meid selleni viimas.

Siinkohal on paslik meenutada, et jäätmeid, ükskõik, mis sorti need on – ohtlikud jäätmed, elektroonikajäätmed, aia- ja paberijäätmed, vanapaber, pakendijäätmed või muud olmejäätmed – neid ei tohi niisama lihtsalt ladustada ükskõik kus. Need tuleb sorteerida ja viia jäätmejaama!

Võib ju küsida, et milleks üldse prügi sorteerida? Vastus on lihtne: et tagada meile kõigile puhas elukeskkond ja hea tervis. Lisaks on mitmed jäätmed, nagu näiteks pakendid, hea taaskasutusväärtusega, seega on nende kokku kogumisel ja kogumiskonteinerisse viimisel taas keskkonda säästev lisaväärtus juures. Taaskasutusse viiduna ei sattu pakend loodusesse vedelema, kus ta hävineb sadu aastaid ja reostab nii vett kui loodust. On oluline mees pidada, et puhas vesi on elu alus!

AS Emajõe Veevärk kutsub üles kõiki inimesi, kes märkavad meie sanitaarkaitsealade ümbruses kahtlast tegevust või isikuid, kes ladustavad sinna oma jäätmeid, sellest meid teavitama numbril 731 1840 või e-posti teel evv@evv.ee.

AS Emajõe Veevärk

*Arendav ja loov –
see on Luunja kool*

Oktoobrikuised askeldused koolis

8.–12.10.2018 toimus Luunja Keskkoolis vahvate sokkide ja sukkpükste nädal. Koolimajas nägi sellel nädalal väga palju erinevaid ning silmatorkavaid sokke ja sukkpükse. Kõige värvikamate kandjad said tunnustatud tänukirja ja väikese meenega.

8.–12.10.2018 olid meie kooli 9. klassi õpilased Kaarel Kiiver, Karolin Lukka, Jaan Joakim Sööt, Lisette Valts, Andrea Lääts, 10. klassi õpilased Helen Saar, Mareike Voogla, 11. klassi õpilased Diana Tõnutare ja Avely Tomson ning õpetajad Riina Belov ning Laivi Pilt Lätis esindamas nii meie kooli kui ka Eestit. Sel korral kohtusid kolme sõpruskooli (Lätist Pumpuri kool, Soomest Toholampi kool ja Eestist Luunja Keskkool) delegatsioonid Jürmalas Pumpuri koolis. Meediale keskendunud projekti käigus said meie õpilased lähemalt teada meediast ja selle liikidest. Rühmatööde kaudu saadi üksteisega tuttavamaks.

Sportlik ja aktiivne direktor Toomas Liivamägi on eeskujuks kooliperеле

Õpilased ööbisid peredes, mis tähendas, et vajalik oli kindlasti inglise keele oskus ja julge suhtlemine. Käidi avastamas ka Bauska ning Rundäle losse ning Riia vanalinna, ülikooli ning Läti Rahvusraamatukogu. Järgmine kohtumine toimub juba veebruaris Soomes ja aprillis on võõrustaja rollis Luunja Keskkool. Nordplus Juniori õpilasvahetuse projekt on mõeldud 9.–11. klassi õpilastele, praegu keskendutakse meedia temale.

15.–19.10.2018 toimus Luunja Keskkooli õpilasesinduse eestvedamisel helkurite kontroll. Õpilasesinduse liikmed

kontrollisid igal hommikul nii õpilasi kui ka õpetajaid ning manitsesid neid, kellel helkur puudus. Huvijuht Teli Taimre, sotsiaalpedagoog Maie Koger ja abiõpetaja Laivi Pilt ehtisid koolimaja siseöues puu helkuritega ära. Kõigil, kellel puudus helkur, oli ja on endiselt võimalik sealt endale helkur võtta. Luunja Keskkool registreeris oma helkuripuu algatusse „100 helkuripuud Eesti 100. sünnipäevaks“. Algatuse eesmärk on tõmmata juubelisügisel senisest enam tähelepanu turvalisusele liikluses.

Halloween'i stiilipäev

18.10.2018 toimus Luunja Kesk-koolis 2.–4. klassidele traditsiooniks saanud öölugemine. See on kujunenud üheks aasta oodatumaks sündmuseks. Juba nädal enne üritust hakkasid õpilased planeerima, millise varustuse nad aardejahi tarvis kaasa peaksid võtma ning kuhu nad oma aseme sättivad. Esimesed öölugejad olid kohal tund aega enne ürituse algust. Öhtu tõmbenumbriks ongi alati olnud aardejaht, kus õpilased lahendavad rühmades salapärasest pimedates koolikoridorides taskulampide valgel põnevaid salakoode, et leida õpetajate poolt peidetud müstiline aare. Sel aastal oli 4.b klassi õpilastel võimalus aare jahi lõpus lunastada ning kätte saada otse direktorilt tema kabinetis. Direktor esitas õpilastele mõistatusi ning tegi hiljem klassist ühispildi. Õpilased olid selle üle väga uhked. Lisaks aardejahile toimusid klassides viktoriinid, kus õpilased said kirjandusalaseid teadmisi proovile panna. Veel oli õpilastel võimalus mängida erinevaid lauamänge ning veeta oma klassikaaslastega mõnusasti aega. Loomulikult ei saa öölugemine toimuda lugemiseta. Seega oli ürituse üheks osaks vaikne lugemine. Väga mõnus oli vaadata õpilasi, kes vaikselt nohisedes lugesid. Vaikust katkestas kohati vaid mõni naeruturtsatus, mille tingis naljakas lugu valitud raamatus. Öhtu lõppes öökinoga ning lõpuks suikusid vapralt öölugejad magusasse unne.

19.–20.10.2018 toimus Luunja Kesk-kooli õpilasesindusel öökool. Öökoolis said omavahel paremini tuttavaks 7.–12. klasside esindajad. Tehti kokkuvõtteid senistest ettevõtmistest, vaadati üle tulevikuplaanid ning arutleti kooli tulevase arengukava üle. Samuti kaardistati, millised on praegu rõõmu- ja murekohad koolielus. Peale arutelusid toimusid erinevad mängud ja filmi vaatamine. Tänu tegusatele ja asjalikele noortele möödus öökool lennates.

Kui õpilased peale koolivaheaega kooli jõudsid, oli uus rattaparkla juba omal kohal koolimaja siseöues. Parkla kinnitusrauad on sellised, mida ratturid ise kõige rohkem eelistavad – piisavalt kõrged, et ratta lukustamiseks ei pea kummarduma. Samas on võimalik kinnitada erineva kõrgusega rattaid. Iga raua külge mahub kaks ratast, kokku on kohti 32 rattale. Parkla kinnitasid maa külge 9. klassi õpilased Argo Kuus, Kaarel Kiiver ja Elis Tali. Neid assistee-

risid poiste tööõpetuse õpetaja Enriko Suurmets ja kooli töömees Vladimir Kristovald.

Sügisese ilmad rattasõitu ei soosi, kuid siiski on ka neid, kes külma ja märga ilma trotsivad. Üks nendest õpilastest on 4.b klassis käiv Jargo Juhanson. Jargole meeldib väga rattaga sõita ning tema sõnul on rattaga kooli tulla palju kergem, pole vaja kõndida ning jõuab soovi korral ka natuke varem kui teised. Jargo on ka klassikaaslastele rääkinud, et käib rattaga koolis ning soovib neil samuti hakata rattaga koolis käima. Jargo: „Mulle meeldib meie kooli uus rattaparkla. Kõigi rattad mahuvad nüüd ära. Ka siis, kui toimub rattaõppus ja rattaid on palju.“

Teinekord tuleb rattaga tööle ka direktor Toomas Liivamägi: „Minu teekond Karlovast Luunjasse on pisut üle kümne kilomeetri pikk, tulek võtab aega umbes pool tundi või natuke rohkem. Ebamugavam on liikuda linnas, aga mööda Luunja valla kergliiklusteid sõita on lausa rõõm. Suvel käisin rattaga rohkem, praegu siiski üsna harva. Tegelikult sõidan ma läbi aasta, talveks on mul rattale korralikud naelkummid.“

Igal juhul loodame, et uus ja palju mugavam rataste kinnitamise võimalus kutsub juba järgmisel kevadel üha rohkem õpilasi ja õpetajaid koolitulekuks bussi või autot ratta vastu vahetama.

Kolmapäeval, 31. oktoobril 2018 toimus koolis *halloween*'i stiilipäev. Koolimaja peal liikusid ringi erinevad

4.b klassi õpilane Jargo Juhanson uues rattaparklas. Fotod: Teli Taimre

karvased ja sulelised ning üks oli hirmuäratavam kui teine. Õpilaste fantaasial ja kostümeerimisoskusele ei olnud piire. Kõige silmatorkavamad *halloween*'i tegelased said tunnustatud tänukirja ja väikese meenega.

Teli Taimre
Luunja Kesk-kooli huvijuht
Riina Belov
eesti keele ja kirjanduse õpetaja
Mari Tikk
4.b klassi klassijuhataja

Luunja Kesk-kooli helkuripuu. Foto: Maie Koger

Emotsiooniderohke oktoober

Kavastu Algkool-Lasteaia jaoks oli oktoobrikuu väga emotsiooniderohke.

Ühel päeval kõlas Kavastu Algkool-Lasteaia **tuletõrje häiresignaal**. Õpilased olid ärevil. Kas kuskil on tuli lahti? Mida tegema peab? Kõik õpilased, nii suured kui väikesed, panid ruttu õue-riided selga ja tormasid õue. Õnneks oli tegemist kõigest õppusega. Pärast õppust oli kõigil üle meetri lastel võimalik proovida päris tulekustutitega kustutada ehtsaid leeke. Te võite vaid ette kujutada, kui rõõmsad ja õhinal olid lapsed päris tuld kustutades! Tuletõrjuja ameti väärtus meie õpilaste silmis tõusis märgatavalt.

Oktoobrikuu teemaks oli meil **ehitus**. Külaskäis ehitaja ja tutvustas meile oma tööd ja tööriistu ning näitas oma tööriistust. Lapsed said pähe proovida kiivrit ja katsetada turvajalanõude tugevust. Lastele oli näituse raames väljakutseks ehitada oma unistuste maja. Hooned tulid väga loomingulised ja suurejoonelised! Kõigile oli huvitav vaadata teiste loomingut. Reedel mänguasjade päeval nautisid lapsed oma unistuste majaga loovat mängu.

Oktoober on pudrukuu. Kui paljud teist tegid oktoobris putru? Kavastu Algkool-Lasteaia õpilased tegid oktoobris kamaputru! Kuidas me küll jõudsime kamapudruni?

Õpilastel jäi kodus koostöös lapsevanematega välja mõelda ühe pudru retsept. Koolis toimus konkurss ning õpetajate üllatuseks osutus valituks kamapuder. Kuigi õpetajatel oli hirmnaha vahel, et seda putru ju ei ole keegi nõus sööma ning mis kahtlase maitsega see veel olla võib, siis lapsed jäid endale kindlaks. Järgmisel päeval – köögi-päeval tehtigi ühiselt puder valmis ning kaunistati marjadega. Üllataval kombel oli kamapuder kõigi arvates maitsev ja taldririkud tühjenesid imevael. Ka õpetajatele maitstes kamapuder väga.

Põnevust ja väljakutseid jätkus oktoobris **robotika** lainel. Nii kooli kui lasteaia robotikud osalesid **Lego Maker Faire** väljakutsel. Moodustati kolm meeskonda. Ühel töö uhkem kui teisel! Kes tahab saada täpsemat ülevaadet laste lennukatest ja uuenduslikest ideedest, neil soovitame tutvuda Facebooki gruppidega "Robotika koolis" ning „Robotika lasteaiaas”. Need on lihtsalt supervahvad videod. Eriti suuri emotsioone tekitas õpilastes novembri

Lego Maker

alguses saabunud teave, et Kavastu Algkool-Lasteaia Lego Makeri väljakutse tööd leidsid tunnustust ja pälvisid auhinna. Meie õpilased on ikka ülitublid leiutajad!

„Luunja raamatukogu 110“ **etluskonkursil** pälvis Kevin Järvet kolmanda koha! Arvestades sellega, kui väike on meie koolipere, on niisugune tunnustus meie õpilastele ja kogu kooliperele väga oluline.

Kuid ega selle kõige veel oktoober läbi ei saanud. 31. oktoobril koguneti Kavastu Algkool-Lasteaia, et arutada, kuidas sisustada **Kavastu noorte elu**. Näiteks toimub Kavastus erinevaid käsitööteemalisi töötubasid. Töötubadesse on osalema oodatud ka kõikide teiste külade elanikud! Alles hiljuti õpiti ühiselt punuma sõbra käepaela, meisterdama kangaga kaetud jõuluehteid! Lugege teateid ja küsige

Väikesed ehitajad oma unistuste majadega.

Fotod: Kavastu Algkool-Lasteaed ▶

lisainfot Merli Väandra käest.

Eks varsti ole näha, mis veel toimuma hakkab. Ootame väga, et ka meie küla lapsed ja noored saaksid rohkem suunatud ja eesmärgipärasest tegevust ning vabaaja sisustamist. Hoidke end kursis ja looge ka ise põnevaid tegevusi!

Kavastu Algkool-Lasteaed

Inimesed ei õpi teiste sõnadest midagi. Kõik on tarvis ise avastada

(P. Coelho)

REISIKIRI

8.–12. oktoobrini olid Luunja Keskkooli 9. klassi õpilased Kaarel Kiiver, Karolin Lukka, Jaan Joakim Sööt, Lisette Valts, Andrea Lääts; 10. klassi õpilased Helen Saar, Mareike Voogla; 11. klassi õpilased Diana Tõnutare ja Avely Tomson ning õpetajad Riina Belov ning Laivi Pilt Lätis esindamas nii meie kooli kui ka Eestit.

Muljed olid silmaringi avavad ja soovime oma reisikirja ka teistega jagada.

8. oktoober 2018

Startisime lõuna paiku Luunjast, sõitsime Jürmalasse umbes neli tundi. Soome Toholampi kooli õpilased ja nende õpetajad, kes ka projektis osalesid, olid juba üheksa tundi sõitnud ja seetõttu kohutavalt väsinud. Kooli juures raudteejaamas ootasid meid Läti kooli Pumpuri õpilased, sildid õpilaste nimedega käes. Õpilased läksid peredesse ja õpetajad edasise asjus plaani pidama.

9. oktoober

Varahommikul kogunesime auväärse Pumpuri koolimajas, eriti südantsoojendav oli fuajeesse paigutatud tahvel, mille küljes Soome, Läti ja Eesti lipud – projektist Nordplus teadsid kõik. Õpilased saabusid oma võõrustajatega ja jagasid esimesi muljeid – peamiseks teemaks sai, et kohalik pererahvas on liialt lahke.

Meid ja alanud projekti oli kooli võimlasse tervitama kogunenud terve Pumpuri kool. Kooli direktress innustas enda kõnes oma kooli õpilasi hästi õppima, et neil oleks võimalus tulevikus ise külalisi võõrustada või lausa välisriiki sõita.

Pärast sooja vastuvõttu saime tutvust teha koolimajaga. Ekskursioon juhatas meid läbi kooliruumide, aga ka läbi ajaloo. Külastasime kooli raamatukogu, kus üllatavaks leiuks osutus Eno Raua „Naksitrallide“ läti keelne versioon; uudistasime muuseumituba, kuhu on lugupidavalt paigutatud külaliste kingitused ja kooliga seotud ajalooesemed; põikasime sisse mõnda klassiruumi, kus tunnid tavapäraselt käimas olid...

Saime teada, et Pumpuris tegutseb väga edukas kooliteater, pärast tunde koguneb lausa kaks truppi teatrihuvilisi

koolimajja harjutama. Igal kevadel esineb iga klass omalavastatud näidendiga pidulikult kontserdil ja see on suur sündmus kohalike elus, kuna täiuseni lihvitud etenduses on suurejoonelised kostüümid ja tõsiseltvõetav lavakujundus.

Kolme aasta pärast aga on Pumpuri õpilastel võimalik ujuda oma kooli ujulas.

Kivine maja männimetsa varjus mõjus väga sõbralikult ja stiilselt, pisimigi õpilaste kunstitöö oli eksponeeritud, nagu oleks tegu maineka kunstniku kätetööga. Kooliseintel võis lugeda projektidest ja tegemistest, millega kool seotud on.

Puidunikerdustega kaunistatud aulasse kogunesime selleks, et mängida tutvumismänge – kuidagi pidi kolme kooli õpilaste vahelt selle „jää“ ära sulatama. Läti õpetajate Rudite ja Madara eestvedamisel õnnestus see kenasti. Kõige põnevam väljakutse tutvumismängudes oli oma kodukoha vapi kujundamine ja sellest rääkimine – inglise keeles ja lava peal. Sellega said kõik õpilased

edukalt hakkama, ka meie inglise keel muutus järjest soravamaks.

Soojendusharjutused tehtud, vaatsime ingliskeelset õppevideot meediast. Sellest sai alguse ka õpilaste sisuline meediateemaline arutelu. Õppisime, missugustes vormides meedia meieni jõuab, mille suhtes peaks olema tähelepanelik ja lõime ise erinevates vormides meediatekste. Mõistsime seda, kuidas meedia abil on võimalik inimesi mõjutada ja seda, kuidas iga inimene tõlgendab sõnumit vastavalt oma senistele kogemustele.

Päev jätkus Jürmala ekskursiooniga. Õpetajatele tutvustati Jürmala muusikakooli, kunstikooli ja raamatukogu. Kõik need kolm paiknevad üksteise kõrval väarikate mändide vahel.

Jürmala on läbi aegade olnud maailmakuulus kuurortlinn. Dzintari kontserdikeskus on alates 19. sajandist kuulnud meelelahutusasutust, mis oli algselt mõeldud Jürmala rikkastele suvitajatele.

Järg lk 10

Andrea Lääts ja Karolin Lukka Rundale lossis. Foto: Riina Belov

Inimesed ei õpi teiste sõnadest midagi. Kõik on tarvis ise avastada

Algus lk 9

Uudistasime siis seda ehitist, mis on kuulus erinevate muusikasündmuste poolest – suvehooajal on seal iga päev võimalik erinevates stiilides esitusi nautida. Meid usaldati ka teatrisaali juhtpuldil juurde ning avaldati saladus, kuhu saab kerge vaevaga kaotada viis-sada tooli. Kontserdikeskuse suur saal osutus meile üllatusena hoopis katusega varustatud ülisuureks vabaõhusaaliks, mis ümbritsetud hoolikalt kujundatud pargiga.

10. oktoober

Kolmas päev oli meie kui turistide jaoks üks kõige harivam ja huvitavam päev. Avardasime silmaringi ja külastasime kaht üsna erinevat lossi.

Bauska lossi ekskursiooni alustasime veinikeldrist, imetlesime arhitektuuri ja tollaseid tööriistu. Tutvusime erinevate tubadega. Saime teada, et köögis töötasid tol ajal põhiliselt mehed, kuna toidutegemine vajas otseses mõttes tugevaid muskleid. Nalja tegi aga asjaolu, et needsamad mehed vajasisid tualetis käimisel abi – tollane rõivamood oli nimelt seesugune, et kõik riided olid omavahel kokku sõlmitud.

Rõivastustoaas püüdsime ära arvata lõhnakotikestes sisalduvaid taimi ja kuulasime imestusega lugusid sellest, kuidas kogu pere käis kord kuus vannis ja kasutas selleks täpselt sama vett. Seega polnud ime, et peagi kuulsime ka lugusid katkust ja muudest haigustest.

Kõrgeid kontsi ja kleite kandsid tollal aga nii mehed kui naised.

Pererahva magamiskambris üllatas meid liialt lühike voodi. Saime teada, et mitte inimesed polnud nii lühikesed, vaid arvati, et poolistukil tukkudes ei saa

hing magamise ajal kehast ära minna.

Kummastavat infot saime veelgi. Näiteks selle kohta, kuidas kohaliku lossihärä lemmiktegevus oli tubaka suitsetamine, tollal peeti seda lausa ravimiks, mis Kolumbuse kaudu ka Lätimaale jõudnud.

Vahetult enne lossist lahkumist, kui arvasime, et enam ei saa meid millegagi üllatada, juhtus see siiski – meile näidati viiesaja aasta vanust originaalkivipõrandat, mille punaseks värvimisel oli kasutatud ... lehma verd.

18. sajandist pärit Rundäle loss on suurejooneline ja suursugune. Lossi pole laastanud tulekahjud, küll aga olid mõned laemaalingud nõukogude ajal üle värvitud ja originaalide taastamine oli täpne töö. Liikusime mööda mõtmatuid saale, kus väljapanekuks maalid, ajastutruud mööbliesemed ja käsitsi maalitud Jaapani vaasid. Kuna lossi peremees oli aiandushuviline, kelle erilisteks lemmikuteks olid roosid, on Rundäle loss kuulus ka oma imelise Prantsuse stiilis aia poolest. Jalutasime meiegi seal, eriliseks kiusatuseks olid meile ehtsad viinamarjad, mis lehtlates vanikute-na rippusid.

11. oktoober

Asusime varakult teele, et sõita Riiga. Külastasime kaht väga tähtsat riiklikku asutust. Nimelt ülikoolikeskust ja Läti Rahvusraamatukogu.

Ülikoolikeskus on moodne ehitist, ehitatud alles 2015. aastal. Külastasime erinevatel korrustel paiknevaid geograafia, bioloogia, keemia- ja meditsiini osakondi. Maja suurimas auditoriumis oli suurepärase tehniline varustus, asjaolu, et õppejõud saab tehnika kaasabil igal ajahetkel mõne oma õpilastest koos tema käsiloleva tööga

suurele ekraanile „tuua“, oli peaaegu kõhedust tekitav...

Ülikoolikeskus mõjus asjaliku ja lõõgastavana samal ajal – kohtasime nn lugemispesadesse peitunud üliõpilasi, kes õppimisega tegelesid. Ülikoolikeskuse raamatukogu on avatud kogu aeg ja raamatuid laenutatakse vastavate masinate abil – raamatukogu töötajad on vaid lugejatele abiks.

Bioloogiakorrusel näidati meile Baltimaade uhkeimat laborit, kus mikrokoobid olid otse arvutivõrku ühendatud.

Vaieldamatult erilisim sündmus oli kindlasti jalutuskäik ülikoolikeskuse katusel.

Läti Rahvusraamatukogu moodne ehitist valmis 2014. aastal. Majast võib leida kõik lätikeelsed trükised, tegeletakse teadustöö ja uuringutega. Kahest näitusesaalist leidsime huvitava ingliskeelse näituse globaalsest kontrollist ja tsensuurist, mis vägagi hästi meie meediateemaga haakus.

Lõunatasime Lidos ja tutvusime Riia vanalinnaga.

Tagasi kooli jõudnud, kaitsesid õpilased oma meediaprojekte. Meie õpilaste projekt sai kiidusõnu oma originaalse lahenduse eest.

Õhtul korraldati õpilastele koolimaja ruumides pidu.

12. oktoober

Enne pikka koduteed jätsime südamilikult hüvasti ja kinnitasime, et uuesti kohtume juba Soomes Toholampi koolis ja Eestis – Luunja Keskkoolis.

*Reisikirja jaoks kogusid mõtteid
Lisette Valts, Karolin Lukka,
Kaarel Kiiver, Jaan Joakim Sööt,
Riina Belov*

Luunja Lasteaia Midrimaa logopeed Kristel Lempu ootab kõiki Luunja valla koolieelikute vanemaid tasuta nõustamisele.

Täpsem info meiliaadressil kristel.lempu@gmail.com või Luunja lasteaiaast.

Lennukate noorte lõpupidu

Uudo Sepp esinemas. Foto: Mariliis Maremäe

02.11 toimus Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses lennukate noorte lõpupidu. Läbi on saamas Luunja, Tartu, Võnnu, Meeksi ja Mäksa valla (peale haldusreformi Luunja, Tartu, Kastre ja Räpina valla) koostööprojekt, mille raames toimus kahe aasta jooksul noortele erinevaid väljasõite, huviringe ja muid põnevaid tegevusi. Lõpupeo puhul kogunesid Luunjasse kõikide valdade noored ning projektiga seotud inimesed – kokku orienteeruvalt 100 inimest.

Õhtu esimeses pooles toimusid erinevad töötoad. Tänu ampsu-teadusele said kõik huvilised valmistada ise jäätist, Võnnu noorsootõtaja eestvedamisel väljendati enda tundeid draamaõppes ning et pimedal ajal nähtav olla, valmistati ise helkureid.

Võnnu noored esinesid kahe improvisatsioonilise etteastega ja Luunja noortebänd Õhtune Emotsioon esitas oma parimaid palasid. Õhtu võttis kokku „Eesti otsib superstaari“ võitja, Saaremaalt pärit Uudo Sepp. Uudo suutis kõik noored panna kaasa laulma ja tantsima. Lennukate noorte lõpupidu lõppes traditsioonilise diskoga.

Lõpupeo toimumist rahastati haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduse parandamine“ kirjeldatud tegevuste raames.

Liia Kass

MTÜ Noored Toredate Mõtetega

Kõnelused lapsevanemaga: kes otsustab, see vastutab

„Kummad sulle meeldivad, kas kollased või punased kummikud? No otsusta ära, milliseid sa tahad!“ ütleb juba pisut ärritunud lapsevanem oma nelja-aastasele kingapoes. Lõpuks ostavad nad lapse valikul punased. Hiljem selgub, et ostetud kummikud hõõruvad. „Ise sa tahtsid ju punaseid!“ ohkab lapsevanem. Laps tunneb, et ta otsustas valesti. Killuke eneseusaldusest ja usust heasse maailma on jälle läinud. Kokkuvõtvalt – **maailm on hirmutav ja mina olen saamatu.**

Järjest rohkem näen, et lapsed peavad tegema valikuid, mis pole neile jõukohased. Kui tegu on kummikutega, ei sõltu sellest väga palju. Aga kui tegu on näiteks valikuga, kas laps tahab sel päeval lasteaeda minna või koguni valikuga kumma vanema juures ta peale lahutust elada soovib, siis on asi väga kurb. **Nimelt – kes otsustab, see vastutab!** Aga vastutama õppimiseks peab palju aastaid elama ja kogemusi koguma. Seda ei oska tänapäeval isegi kõik täiskasvanud.

Minu tähelepanekute kinnituseks olen järjest rohkem kohanud artikleid, kus psühholoogid ja kasvatusteadlased

arutlevad samal teemal. Vanemad tahavad lapsi otsustamisse kaasata, kuid panevad sellega lapse õlule koorma, milleks laps veel valmis ei ole.

Tänapäeval on kombeks pidada lastega igasugustel teemadel läbirääkimisi. Vanematele tundub, et nii nad arvestavad oma lapse isiksusega, kaasavad teda perekonnaellu ja näitavad oma hoolimist. Kuid valikute tegemine on ka täiskasvanule raske, laps ei ole selleks kindlasti valmis. Soome psühholoog Keijo Tahkokallio ütleb, et küsimused, mille üle peaksid otsustama lapsevanemad, pole demokraatia koht. Need puudutavad näiteks magamaminekuaega, toiduvalikut, trennides ja õues käimist ning muid argielu asju. Täiskasvanud peavad otsustama tähtsate asjade üle, nemad **seavad raamid**. Raamide ja sellega koos ka täiskasvanu toe puudumine vähendab lapse turvatunnet ja tekitab ebakindlust. **Laps tunnetab, et ta saab kõike otsustada, kuid samas tajub seda turvatunde puudumisenä.**

Lapsele tuleb anda otsustusõigust tasapisi. Alustama peaks kindlates

raamides väikeste asjadega. Näiteks on lapsel piiriks, et päevas saab ta kaks kommi, kuid millal ta neid sööb, on tema otsustada. Täiskasvanud peavad suunama laste käitumist ja näitama eeskujut, kuidas asju otsustatakse ja olukordadele reageeritakse. Kingapoes küsib ema lapselt, kumb värv lapsele rohkem meeldib, kuid valib jalanõud siiski selle järgi, mis hetkel sobivam tundub. Laps saab teada, et kollased kummikud on soojemad ja peavad paremini vastu. Ja lisaks veel, et ema on tark ja otsustab ruttu. Ja siis saab koos jäätist süüa minna. Jäätis on ju tegelikult parem kui need punased kummikud, millest ta ilma jäi.

Head lapsevanemad, lubage lapsel laps olla. Õpetage talle, et **maailm on turvaline ja hea koht**. Las laps tegeleb lapse asjadega. Suuremaks saades seisab ta väga sageli valikute ees, kuid on õppinud: ükskõik, kuidas ma otsustan, kõik läheb hästi, sest maailm on hea koht!

Kristel Lempu

Luunja lasteaia ja kooli logopeed-eripedagoog

17 aasta pärast – kus meie oleme?

Noorte roll tuleviku tähenduses on oluline, sest mööda ei saa faktist, et tänased noored on juba aastal 2035 Eestis võtmetähtsusega kohtades – ettevõtte juhid, ametnikud, ministrid, spetsialistid, õppejõud. Täna omandavad nad haridust, teevad oma esimesed sammud tööturul, homme aga kujundavad meie Eestit.

Riigikantselei on alustanud protsessi, et luua Eesti 2035 strateegia. Selle algatamine on avalööök Eesti järgmise pikaajalise riikliku reformikava ning Euroopa Liidu 2020. aasta järgsete vahendite strateegiliseks planeerimiseks. Erinevaid sihtühmi ja organisatsioone kaasates peaks järgmise aasta lõpuks valmima visioon, kus Eesti võiks olla aastal 2035.

Tuleviku peale mõeldes leiame ennast tihti unistamas. Üldine foon on, et Eesti võiks olla paremate võimalustega elukoht. Koht, kus tahame elada, pere luua, karjääri ning teadusavastusi teha. Üks sihtgrupp, kes juba kujundab oma visiooni Eestist aastal 2035, on noored. Nende esmased põhiteesid said väljendatud septembris toimunud Noortefoorumil.

18. septembril kogunes üle 100 noore ligikaudu 40 noorteorganisatsioonist. Kohal olid ka eksperdid, ametnikud ning otsustajad. Ülesanne oli kaardistada kaheksa teema puhul hetkeolukord ning võttes arvesse Euroopa noorte eesmäärke, panna paika, kuhu võiks noorte meelest Eesti jõuda. Mõtteid oli rohkem, kui oli paberil ruumi. Mõned nopped foorumist olid näiteks noortevaldkonna arengukava jätkumise vajadus, üle-euroopaline taarakogumissüsteem, töövormide uuemine ja vaimse tervise senisest rohkem väärtustamine. Veel enam leidsid noored, et kohalikel omavalitsustel peab olema süsteemne lähenemine kogukonna omaalgatuslike projektide suuremaks toetamiseks näiteks annetuspõhiste süsteemide alusel. Sellega näevad noored võimalust tugevdada kogukonnatunnet, kodanikuaktiivsust, aga ka üleüldiselt piirkonna arengut, sest kõik on kaasatud ja panustavad ühiselt seatud eesmärkide saavutamisesse.

2035 tundub liiga kaugel? Aga võtame sammhaaval. Riigikogu valimiste eelne periood on vähemalt teoorias kõigile kodanikele aeg arutlemiseks, millist

Eestit soovime omale nelja aasta möödudes.

Novembri algul leiavad aset kokku üheksa osaluskohtvõtte üle Eesti, kus on võimalik noortel koos riigi ja KOV tasandi otsustajatega panna paberile murekohti, otsida lahendusi ning seada sihte tuleviku suunas. Visioneerida, kuhu võiks jõuda kohalik elu aastal 2023 (ning miks mitte ka 2035) ja milline oleks meie igapäevane panus selle saavutamiseks. Nendele küsimustele vastuseid otsides ei saa me pelgalt istuda ja kõrvalt vaadates protsessi jälgida. Arutelude kokkukutsumine, neis aktiivselt osalemine ning tulemuste levitamine on vähim, mida teha saame.

Link Noortefoorum 2035 kokkuvõttele – http://enl.ee/wp-content/uploads/2018/10/Tulemuste-kokkuvõte-analüüs_Noortefoorum-2035_10.10.2018.pdf

“Eesti 2035” strateegiast saate lugeda – <https://www.riigikantselei.ee/et/Eesti2035>

*Eleri Pilliroog
avaliku poliitika spetsialist*

Tartu Noorte Folkloorifestival

16. november Koolikontserdid
Tartus ja Luunjas

17. november 18.00 Peakontsert ja tantsuklubi
Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses

Peaesinejad:
Kokko Folk Group (Kokkola/Socome), Rättiliis (Kaurssi/Leedu), Skandinaavik (Rika/Läti), Leesikad (Tallinn/Eesti), Maatasa (Tartu/Eesti).

Kaasa teevad:
Tallinna Ülikooli Rahvatantsuansambel Soveldaja, Tartu Ülikooli Rahvakunsti ansambel, Segarahvatantsurühm Trambali (Luunja), Tartu Tamme Gümnaasiumi rahvatantsijad ja -muusikud, Seto Laste Kool (Tallinn), Mooste Rahvamuusikakool, Duo Ruut (Tallinn), Muusikakooli Heivola (Tartu), ansambel Kirju (Pärnu), Kerts (Tallinn), Tulused (Tartu), Põhjalaõpetajad (Tallinn)

Piletid: 5 € - täiskasvanud
2 € - lapsed, õpilased, pensionärid

18. november 12.00 Lõppkontsert
Eesti Rahva Muuseumis
Kontsert on tasuta!

Tartu, PÄRNUMÄE KESKUS, EESTI RAHVA MUUSEUM, LUUNJA KULTUURI- JA VABA AJAKESKUS, KAPTENI KELDUR

KEBELI TALU

Lohkva raamatukogu teisel korrusel
29. november
kell 17.00–20.00

Iga ehe on kordumatu, hingega tehtud ja kannab endas ürgset väge.

Hind sisaldab:
1 ehet luust (vabal valikul)
2 ehet nahast (vabal valikul)
ja kõike selle valmis meisterdamiseks vajalikku

HIND 15 € in.

Registreeri:
56906898
lohkvalaovustuba@gmail.com

Omavalitsused aitavad tööturult ja haridusest eemale jäänud noori

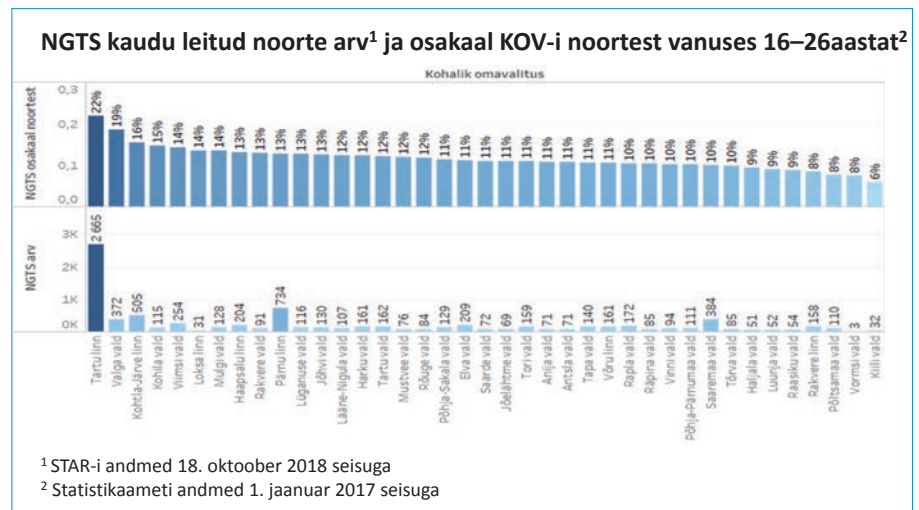
Üle Eesti toimus noortegarantii tugisüsteemi teine seire ning 39 kohalikku omavalitsust alustavad võimalike abivajavate noortega ühenduse võtmist. Noortegarantii tugisüsteemi eesmärk on pakkuda tuge 16–26-aastastele noortele, kes soovivad abi ja on mistahes põhjustel eemale jäänud tööturult või hariduse omandamisest.

Luunja vald on üks 39st kohalikest omavalitsusest, kes on kasutusele võtnud noortegarantii tugisüsteemi.

Registrite info põhjal selgus, et seires osalenud kohalikes omavalitsustes oli 8407 potentsiaalselt abivajavat noort, kellel kohaliku omavalitsuse juhtumikorraldajad võivad ühendust võtta. Juhtumikorraldaja täpsustab noore abivajaduse ning kontakti võtmisel võib ka ilmned, et noor ei vaja abi.

„Tugisüsteemiga liitumine on kohalikele omavalitsusele vabatahtlik, kuid tegemist on hea võimalusega panustada oma piirkonna noorte abistamisse, et toetada noorte iseseisvat toimetulekut, hariduse omandamist, töövalmiduse suurendamist ning tööturule minekut,“ ütles tervise- ja tööminister **Riina Sik-kut**. „Kevadel läbi viidud pilootprojekt aitas välja selgitada, kui palju erinevates piirkondades abivajavaid noori on. Nüüd tuleb tööd jätkata.“

Kevadel alustasid noortegarantii tugisüsteemi kasutamist 36 kohalikku omavalitsust. Nelja kuu jooksul jõudsid seires osalenud omavalitsused võtta ühendust ligi poolte nimekirjas olnud noortega. Täpsem abivajadus selgitati välja 18% ehk 560 pöördumise saanud noorega, kellest 5% ehk 156 noort tunnistasid, et vajavad haridustee jätkamisel

või töö leidmisel abi.

„Nii Tartu kui ka teiste omavalitsuste juhtumikorraldajate senine kogemus näitab, et tegu on väga mitmekesise sihtrühmaga, kus esmane kontaktivõtt ja usaldussuhte loomine on otsustava tähtsusega. Noorte vajadus toe järele on väga erinev, on neid, kes soovivad lihtsalt täiendavat informatsiooni edasiõppimise või töötamise kohta, aga on ka neid, kelle puhul ei saa õppimisest või tööle asumisest üldse rääkida, sest esmalt tuleb lahendada eluaseme, tervise või sotsiaalse võrgustikuga seotud murekohad,“ ütles Tartu linnavalitsuse juhtumikorraldaja **Kelli Ilisson**.

Tema sõnul vajatakse abi nii seadusandluses orienteerumisel, toetuste taotlemisel kui ka teenuste jõudmisel. Seega peab inimene, kes noortega ühendust võtab ja abi pakub, tegema tihedat koostööd erinevate osapooltega. Oulised on nii individuaalne töö noorega ja juhtumikorraldus kui ka valdkondade-ülene koostöö.

Võrreldes kevadega jätkavad noortele abi pakkumist 25 kohalikku omavalitsust, lisandunud on 14 uut tulijat. 11 omavalitsust on otsustanud noortegarantii tugisüsteemi kasutamist mitte jätkata, levinud põhjusena tuuakse välja ressursside puudust, mis takistab abivajavatele noortele toe pakkumist. Lisaks on üle Eesti veel 29 kohalikku omavalitsust, kes noortegarantii tugisüsteemi praegu ei kasuta, seega on tulevikus mitmetes regioonides võimalik oma piirkonna noortele pakutavat tuge suurendada ja süsteemiga liituda.

Noortegarantii tugisüsteemiga liitumise kohta saab lähemalt lugeda Tööelu portaalist.

Noortegarantii tugisüsteemi arendamise ja testimise projekti kaasrahastab Euroopa Sotsiaalfond.

*Silvia Peets, meediasuhete nõunik
Sotsiaalministeerium*

Töötukassa mobiilne nõustamine Luunja vallas

27. novembril kell 10.00 toimub Luunja noortekeskuses Töötukassa mobiilne nõustamine. Tutvustatakse tööturu olukorda, töötukassa võimalusi toetada tööotsinguid, erinevaid töötukassa pakutavaid teenuseid. Räägitakse õppimisvõimalustest töötavatele inimestele, töövõimereformist ja töövõime hindamisest. Oodatud on kõik huvilised!

Kairit Pahlk, sotsiaalnõunik

**SUL ON MURE?
OLEN ÜKS SUUR KÕRV**

116111

Kuulan ära kõik suured ja väikesed mured! Helista Lasteabi tasuta numbrile 116111 kasvõi öösel. Meie aitame!

Luunja raamatukogu 110

14. septembril sai Luunja raamatukogu 110-aastaseks, seda väärikat sündmust tähistas üritustesari „Luunja raamatukogu – 110 aastat lugemisrõõmu“.

Toimus kolm konkurssi: logo-, etlus- ja kunstikonkurss. Konkursid viisid läbi Luunja Keskkooli õpetajad Riina Belov ja Maarja Kass. Raamatukogu ja tema lugejate poolt suur tänu tublidele õpetajatele! Konkursid osutusid nii headeks, et osalejad ootavad nende jätkumist ja kestmist.

Sünnipäevapidu peeti 26. oktoobril Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses. Eeskavas esinesid tublid lapsed Luunja lasteaiast, Lohkva raamatukogu etlejad ja Luunja Keskkooli korraldatud etluskonkursi võitjad. Piduliku õnnitluskõnega tervitasid raamatukogu meie vallavanem Aare Anderson ja Luunja Keskkooli direktor Toomas Liivamägi. Sünnipäevalt ei puudunud ka uhke tort ja pidulikud külalised kohvilauas.

Kairit Alver

*Luunja raamatukogu
endine raamatute hoidja*

*Ühispilt Luunja raamatukogu praeguse ja endiste raamatukoguhoidjatega
Foto: Tiit Hellenurm*

16.12
12.00-16.00 **JÕULUMAA**
LOHKVA RAAMATUKOGUS
AVATUD ON TÖÖTOD
PIPARKOOGID JA VÜRTSIKÜÜNLAD
KALLIGRAAFILINE KIRI
(LOHKVA RAAMATUKOGU)

JÕULUEHTED JA
JÕULUKAARDID, KINGITUSTE
MEISTERDAMINE
(LOHKVA LOOVUSTUBA)

MAAILMA PARIMAD JÕULUD
VEEDAME KOOS
PETTSONI JA FINDUSEGA
(AIDAKINO)
Kollu tee 7, Lohkva
küla, Luunja vald
**KOGU ÜRITUS ON
TASUTA!**

**Luunja valla
eakate jõulupidu**
13. detsembril 2018 kell 17.00
**Luunja Kultuuri- ja
Vabaajakeskuses**
Katame teile
traditsioonilise peolaua.
Esineb ansambel **LAINE**
Kõneleb
Tartu Maarja koguduse õpetaja
Joona Matias Toivanen

Kui olete otsustanud peole tulla,
siis andke palun sellest teada
telefonidel: 741 7319, 741 7101
hiljemalt 10. detsembriks.
Kavastust Luunjasse ja tagasi
sõidab ka peobuss.
  LUUNJA
KULTUURI- JA
VABAAJAKESKUS

Unenäod, mööblipood ja raamatupidu

Foto: erakogust

Minu nimi on Eva Roos. Elan Luunja vallas Lohkva külas ja mulle meeldib kirjutada. Tegeleen ka muuga, aga kirjutamise juurde jõuan alati tagasi, olgugi et vahel väikese kaarega.

Kirjutamise mõtte sain 3. klassis klassijuhatajalt, kellele hirmsasti meeldisid luuletused, mida pidin eesti keele tunni jaoks välja mõtlema. Tema vaimustusest sündis müüt minu sõnaosavusest (toona ilmselt suuresti liialdatud), mida jäin varsti ka ise uskuma. Inimesel peab olema midagi, mingi omadus või oskus, mis teda teistest eristab. Hakkasin sõnu, keelt ja tekste huviga uurima ning sain tasapisi sõnadega üha rohkem sõbraks.

Minu esimene lasteraamat „**Kust tulevad unenäod?**“ (illustreerinud ja kujundanud Anneliis Aunapuu; Helios, 2016) räägib 7-aastasest Marist, kes küsib võlusõrmuselt täpselt sama küsimuse ning saab vapustuse osaliseks: sõrmus viib tüdruku unenägusid otsima ja tagasi koju saab Mari alles siis, kui on vastuse leidnud.

Tahtsin näha, kas saan päriselt raamatu kirjutamisega hakkama ja loo idee tuli väga sobivalt magades. Näen sageli elavaid ja realistlikke unenägusid. Ühel hommikul, peale otsust kirjutada raamat, ärkasin eriti jaburast unenäost ning mõtlesin hämmeldunult, kust kohast ometi tulevad sellised unenäod. Küsimus tundus vahva ja sellest sai

pealkiri. Selgitustööd unenägude küsimuses toetas Eesti Kultuurkapital ning selle lugemist soovitab Eesti Lastekirjanduse Keskus. Raamatul on ka värvimislisa, et rahutumatel lastel oleks mõnusam ettelugemist kuulata.

Sel sügisel ilmub minu teine lasteraamat „**Teistmoodi Mööblipood – Kastani 57**“. Väljaandjaks on kirjastus Varrak ja vaderiks taas Eesti Kultuurkapital.

Teistmoodi Mööblipood on kauplus, kust juhuslik ostja lahkub millegi veidraga, mis tema senise elu pea peale pöörab. Hiljem pole kauplus enam leitav, sest Teistmoodi Mööblipoel ja tema asukatel, Aramilda Tengelpungal ning punasel koeral Pirul, on kombeks ajas ja ruumis liikuda.

Aramilda Tengelpung on vana naine, kes suhtub reeglitesse muretult, kasutab mõnevõrra käredat sõnavara, kaanib lõputult peaaegu tahkeks keedetud musta teed ning on riukalik nagu kotitäis nirke. Tema kaaslane, punane tõuvaba koer Piru, oskab rääkida, näeb välja nagu tolmu sees rullitud lihapirukas ning armastab kirklikult muusikat. Koos hangeldavad nad süüdimatult võluusemetega kuni päevani, mil poodi külastab Audiitor ning määrab Aramildale ja Pirule hooletu kauplemise eest nimekirja kohustuslikke heategusid.

Esimene abisaaja on Olle Pai, 9-aastane poiss, kelle elu rikuvad ema ja isa pidevad tülid. Aramilda ja Piru on nõutud, kuid aitavad Ollet amatöörluse parimas vaimus: naljakal moel ning ootamatute võtetega.

Teistmoodi Mööblipoel taust ja raamjutustus on linnalegend rändavast poest, mida on enne mind kasutanud mitmed teisedki autorid. Pood kipub ka peategelasena hiilima lugedes nagu salapärase kõrvaltegelane, kellest lugeja päriselt sotti ei saa. Arvan, et kohtasin aastaid tagasi Tartus üht sellist kauplust. Sellest ka teema valik.

Lugu vajas natuke õnnetut ja tasakaalust väljas last, sellepärast rikkusin ära toreda väljamõeldud poisi elu ning andsin talle keerulised vanemad, kes tegelevad lahku minemisega. Tunnen üllatavalt vähe n-õ traditsioonilise (ja toimiva) peremudeliga inimesi, seega on siin palju elust enesest, aga tutvusin teemaga ka raamatukogus ning külasta-

sin kirjutades pereterapeuti. Liiga sageli eeldatakse vanematelt mõistlikkust. Aga kui nad on lihtsalt hädas inimesed, kes ei oska ennastki aidata, kuidas siis laps abi saab? Keerulistele probleemidele on harva lihtsaid lahendusi, ent vahel piisab ka mõistmisest, mis ja miks toimub, et häda maha ei murraks. Loodan, et selles osas on raamatust mõnele lugejale abi.

Raamatus on ka midagi väga maalähedast. Õpetan, kuidas päriselt kasutada vandesõnu. Vandumine pole alati kurjast, aga üksluiselt ja vaimuvaeselt ropendamise on seda küll. Keel annab nii palju erinevaid võimalusi oma emotsioone väljendada määrimata selle käigus iseenast, ümberseisvaid inimesi ja asju.

Vägisõnad tekkisid raamatusse suhteliselt juhuslikult, aga võimatu oli loobuda ideest, et kui võlupoes vanduda, ärkavad vandesõnad ellu. Aramilda Tengelpunga sõnadega: kas poleks huvitav teada „... kuidas inimesed siis räägiksid, kui nad näeksid, mis nende suust tegelikult välja tuleb?“.

Eva Roos

RAAMATUPIDU

Kõik

„**Teistmoodi Mööblipood – Kastani 57**“

(illustreerinud Elo Annion, kujundanud Mari Kaljuste)

huvilised on oodatud raamatu esitluspeole

1. detsembril 2018 kell 12.00

Tartu Rahva Raamatus (Tasku keskus).

Saab kohtuda kirjanikuga, küsida autogrammi ja küsimusi, kuulata katkendit raamatust ning saada osa raamatuga seotud üllatustest.

Lisa tasub uurida Varraku Facebooki lehel, sest jagamismängus on võimalik võita endale trükisose raamat.

Klaverimuuseumi filiaal tähistas viiendat sünnipäeva

4. novembril tähistas Eesti Rahvusliku Klaverimuuseumi Ernst Hiisi nimeline filiaal oma 5. sünnipäeva.

Filiaal loodi klaverimuuseumi ja Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuse koostöös 30. oktoobril 2013. aastal, mõeldes Ernst Hiisile, Luunja vallast pärit klaverimeistrile, Estonia klaverimargi loojale.

Eesti klaveriehituse teenekaim meister Ernst Hiis (1872–1964) sündis Luunja vallas. Nooruses tegutses Hiis Peterburis, kus lisaks klaverite valmistamisele oli ta ka nõutud pillihäälestajaks mitmele vene muusika suurkujule (Šaljapin, Rahmaninov jt). 1926. a asutas Ernst Hiis oma klaverivabriku Eestis. Tema poolt valmistatud muusikainstrumentid said kiiresti nõutuks nii kodu- kui ka välismaal. 1951. a hakati Hiisi juhtimisel valmistama kontsertklavereid Estonia, mida on müüdnud enam kui 70 riiki.

Tänavu oktoobris tehti klaverimuuseumi eestvedaja Alo Põldmäe ja Luunja koduloouuriija Aili Karindi koostöös kindlaks ka Hiisi sünnikodu, mõisaaegse veski asupaik, mis asub Luunja alevikus Uuel tänaval.

Klaverimuuseumi Ernst Hiisi nime-

lises filiaalis Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses on eksponeeritud kõrvuti Hiisi kuulsaima klaveri Estonia erinevate mudelitega ka näiteks pianino ja tiibklaver Astron, pianino Riga, pianino Becker, Hiisi õpetaja Rathke tiibklaver R. Rathke või Hiisile eeskujuks olnud Saksa pianino Bechstein jt. Paljud eksponeeritud klaverid omavad veel lisaks teistki kultuuriloolist väärtust, kuna neil on mänginud Eesti tuntud muusikud ja heliloojad.

Pidulikult kontserdil astusid üles tuntud pianist Age Juurikas ning Luunja klaveriklassi õpilased Nelly Nuuma, Helena Lepisk, Paulina Alicja Blok, Diana Tõnutare ja Rando Lukk Inna Samuilovi ja Koit Visnapuu juhendamisel.

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskus kinkis tänumeened filiaali asutajatele Alo Põldmäele ja Toomas Arule, muuseumi asjadele kaasa mõtlejatele Elleri muusikakooli klaveri- ja oreliosakon-

Eesti Klaverimuuseumi Ernst Hiisi nimelise filiaali 5. sünnipäeval kohtusid selle asutajad Alo Põldmäe ja Toomas Aru
Foto: Tiit Hellenurm

na juhatajale Pille Taniloole ja Eesti Muusikaakadeemia õppejõule, pianist Matti Reimannile ning koduloouuriija Aili Karindile. Peale kontserti avati Alo Põldmäe fotonäitus „Eesti klaveri disaini elemente“, mis jääb avatuks aasta lõpuni.

Kadi Kalmus, Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuse direktor

10. DETSEMBRIL 2018 KELL 18.00
LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUSES
TANEL JONAS
MIA SALADUS

VEIKKO TÄÄR KATRIN KALMA ANDRES VAGO
MARKO MÄESAAR MARGE MARTIN
 Esietendus 2. detsembril 2017

Peale etendust järgneb jõulupidu neile Luunja valla 4 - 14 aastastele lastele, kes ei käi valla lasteaedades ega koolides.

LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUS
 www.luutribuss.ee Teatribuss tel. 5177759

TANTSUÕHTU
 neile, kes armastavad
 valsse, fokstrotte,
 sambasid, rumbasid

LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUSES
24. novembril 2018
kell 19.00 - 23.00

Tantsuks mängib ABSOLUT LYHIS

Teave tel. 511 4081
 Eva Kouhia

LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUS
Osalustasu 5 - 7 €

Indiaca-võistkond Tartumaa sügismängudel neljandad

10. novembril toimusid Koosal Tartumaa sügismängude raames peetavad indiaca-võistlused, et selgitada Tartumaa 2018. a meistrid segavõistkondade arvestuses. Luunja võistkond osales koosseisus Tarmo Raime, Andrus Novoseltsev, Rasmus Novoseltsev, Paula Helm, Karin Mardo. Juba aastaid on need võistlused väga tasavägised olnud ning võitjat ette ennustada lootusetu. Luunja valla võistkond sai tubli 4. koha, edestades Tartu linna. Meistritiitli saavutas Kambja vald.

Andrus Novoseltsev Mänguhoos. Foto: Andrus Novoseltsev

Maleturniir Luunjas

28. oktoobril toimunud Dzintars Sprivulise X kiirmaleturniiril Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses osales sel aastal rekordarv osavõtjaid, kokku 71. Täiskasvanuid osales 35 ja lapsi 36.

Võitjad vanuseklasside järgi:

Mehed: I Pavel Vorobjov, II Karl Aleksander Sirp, III Kalle Peebo

Naised: I Kersti Kõrge, II Ülle Voitk, III Epp Viller

U16 poisid: I Hannes Sidorov, II Kalev Möls, III Leo Martin Pala

U12 poisid: I Karl Mattias Kokk, II Sander Lain, III Bolšakov Eerik Aleksandr

U12 tüdrukud: I Linda Maria Pool, II Adeliis Karro, III Cristine Teder

U10 tüdrukud: I Kertu Karba, II Karoliina Karba, III Liis Marii Vaher

Palju õnne võitjatele!

Täname võistluste korraldajat Tartu Kalevi maleklubi, Andres Karba ja Aksel Rei.

Kaido Linde, sporditöö spetsialist

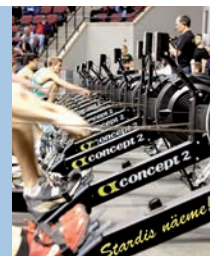
Dzintars Sprivulise X kiirmaleturniiril osales rekordarv osavõtjaid, 36 last ja 35 täiskasvanut. Foto: Kaido Linde

LUUNJA SÕUDEERGOMEETER 2018

30. novembril kell 14–18 Luunja Keskkooli pallisaalis.

Laste võistlus (14–16. a) kell 14.00–18.00 ja täiskasvanute võistlus kell 16.00–18.00.

Juhend: luunjakultuur.ee/sport. Registreerimine: kaido.linde@luunja.ee. Info: 501 3555, Kaido Linde

Lisaks muudele tegevustele sai koolivaheajal noortekeskuses pudelist, puust ja traadist elektrikitarri meisterdada
Foto: Hanna-Roosi Karro

**KÜLA-
KAPELL
• LUSTRE •
SÜGISSIMMAN**

LUUNJA KULTUURI- JA VABAAJAKESKUSES

REEDEL 23. NOVEMBRIL 19.00

KAASA VÕTTA OMA SÖÖGI- JA JOOGIKORV

SISSEPÄÄS: VABA ANNETUS

ANNETUSE TULUDEGA TOETATAKSE KÜLAKAPELL LUSTRE
SÕITU USA-SSE CHICAGO JA LAKEWOODI EESTI MAJJA
EV101 TÄHISTAMISELE VEEBRUARIS 2019

13. Tartumaa taidlejate päev. Foto: Tarmo Lillo

Luunja Luupaine, The Tuberkuloited. Foto: Maarja Burket

Naeratus tuleb näole, kui möödud Kabina
tee ääres seisvatest vahvatest taiestest
Foto: Helgi Kiik

NOVEMBER

16.–18.11 Tartu Noorte Folkloorifestival

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Festivali peakontsert 18.00
Piletid 5/2 eurot
Info 521 1806

23.11 Külakapelli Lustre sügissimman 19.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Sissepääsuks vaba annetus
Info 522 2506

24.11 Tantsuõhtu 19.00

neile, kes armastavad valsse, fokstrotte, sambasid, rumbasid
Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Tantsuks mängib Absolut Lyhis
Osalustasu 5–7 eurot
Info 511 4081 Eva Kouhia

26.11 Helkurikõnd 2018 18.00

Kavastus. Info 501 3555

30.11 Luunja sõudeergomeetri võistlus

Luunja Keskkooli võimlas
Juhend: <https://luunjakultuur.ee/sport/>
Info 501 3555

DETSEMBER

02.12 Jõulurahu väljakuulutamine ja jõulukontsert 16.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Info 5309 3670

09.12 Meie Aida Jõulutrall 12.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Jõululaat. Lasteprogramm. Erinevad esinejad
Kauplemisinfo 522 7457

10.12 Teatribussi lasteetendus „Mia saladus“ 18.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Tasuta
Peale etendust järgneb jõulupidu neile Luunja valla
4–14-aastastele lastele, kes ei käi valla lasteaedades ega
koolides.

12.12 Luunja valla väikelaste jõulupidu 11.00

Peole on kutsutud valla kuni nelja-aastased kodused lapsed.
Info 530 93670

13.12 Beebide lusikapidu 10.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskus
Kutsetega
Info 5660 8847

13.12 Luunja valla eakate jõulupidu 17.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Registreerimine 5660 8847
Info 5309 3670

15.12 Valla jõulupidu 19.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Tantsuks mängib Audru Jõelaevanduse Punt
Kutsetega
Piletid hinnaga 12 eurot tulevad vabamüüki alates
10.12.2018
Info 5309 3670

18.12 Noorteka jõulupidu 16.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Info 5648 9138

21.12 Eesti uus mängufilm „Eia jõulud Tondikakul“ 11.00 ja 18.00

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuses
Piletid 5/4 eurot

Luunja Kultuuri- ja Vabaajakeskuse galeriis Meie Aja
Kangelane on avatud Alo Põldmäe fotonäitus „Eesti klaveri
disaini elemente“.

Keskus jätab endale õiguse tehas kavas jooksvaid muudatusi!

HELKURIGA SÕBRAKS

26. NOVEMBRIL ALGUSEGA KELL 18

HELKURIKÕND KAVASTUS

(saame kokku lasteaia sisehoovis)

Läbime üheskoos umbes 2 km raja ja pärast ootab osavõtjaid soe tee ja väike suupiste.

Kohal on Luunja valla piirkonnapolitseinik, kes jagab kõigile helkureid.

Kellel võimalik, võtke kaasa kas tasku- või pealamp.

LUUNJA | PIIRKONNAPOLITSEINIK ARGO LÄÄTS 53307105

Tule koos sõbraga helkurkõnnile ja anna panus kodukandi liiklusohutuse tõstmiseks!

TÄPSEM INFO OMA PIIRKONNAPOLITSEINIKULT

JA HELKURKÕNNILE REGISTREERUMINE:

WWW.FB.COM/LOUNAPREFEKTUUR

LUUNJA KULTUURI- JA VABA AJAKESKUS

PALJU ÕNNE!

ELLI MUULI	19.11.1929
HELME RISTMÄE	19.11.1938
ÜLLAR ROOTSI	19.11.1942
VALENTINA JAAGOMANN	19.11.1946
VELLO TOOMING	21.11.1939
JAAN KLAOS	22.11.1939
GERTRUDA PÕDRA	23.11.1941
HEIKI SUITS	26.11.1941
MARET ANDERSON	26.11.1942
ÕILME SAVISAAR	28.11.1928
TIIT SUVISTE	29.11.1948
CERONIS JANSONS	30.11.1939
KALJO AUGLA	30.11.1942
LIIDIA JÕEPERA	04.12.1947
AARNE ORAS	06.12.1943
VÄINO NOOL	07.12.1938
HELE KALJUVEE	07.12.1947
IRIJA LINDE	08.12.1948
JULIUS TOODE	09.12.1936
ELLA KERSNA	10.12.1936
LIINA LEPSOO	10.12.1943
PEETER LÄTTI	12.12.1939
ZOJA MASKINA	12.12.1940
MARIA TOOME	12.12.1943
AADU ASI	13.12.1941
EVI KREHHOVA	14.12.1927
MILVI ÄRTIS	14.12.1937
LEMBIT PEIKER	15.12.1928
MAIE LAURSON	15.12.1939
SALE RAAGMETS	15.12.1944
LIIVI METSSALU	15.12.1946
KALJU RISTIMÄGI	16.12.1940
PEETER TIKKA	18.12.1930
ANDRES VAHTRA	18.12.1944
ELGI ALEKSANDROVA	20.12.1936
ELVI SOLDAN	20.12.1938
ENDEL SILD	20.12.1944
MILVI LÄTT	22.12.1937
MILVI TILGAR	26.12.1935
OLEV KUKK	26.12.1946
VALENTINA LAAS	27.12.1936
ILME KARUSAAR	27.12.1940
EVE PÄRTEL	28.12.1936
HELDUR ROSENBERG	28.12.1944
KALLI LAUR	30.12.1927

TÄHELEPANU!

Kodu Uudistel on saanud tavaks õnnitleda oma valla sünnipäevalapsi alates 70-aastaseks saamisest. Kes ei soovi oma sünnipäevakuul siin õnnitletud saada, palun võtke ühendust Luunja valla registripidaja-sekretäri Katrin Madissoniga kas Luunja vallavalitsuses kohapeal tööpäevadel kell 8.00–17.00, telefonil 741 7319 või e-posti teel katrin@luunja.ee.

Õnnitleme vastseid vanemaid!

RASMUS VISSSEL	11.10.2018
ROBIN VISSSEL	11.10.2018
LISANDRA KULBERG	14.10.2018
MARK ŽUŽLOV	24.10.2018
MIRTEL GERTRUD PÄRNALAAS	30.10.2018
KETRIN ORAS	30.10.2018
IVETA FILIPPOVA	31.10.2018

KIRIKUBUSS

viib novembrist alates iga kuu kolmandal pühapäeval kõik soovijad

VÖNNU KIRIKUSSE

ja toob peale jumalateenistust tagasi.

Kindlasti sõidame läbi:

Kavastu bussipeatusest, Kikaste bussipeatusest, Luunja bussipeatusest, Luunja-Kavastu teeristilt jm.

Võimalik on mujaltki inimesi peale võtta. Helista julgesti ja anna endast teada, siis saame täpse marsruudi ja kellaajad kõigi soovijatega kokku leppida.

Koguduse kantselei 749 2322
vonnu@eelk.ee või õp Urmas Paju 529 3100

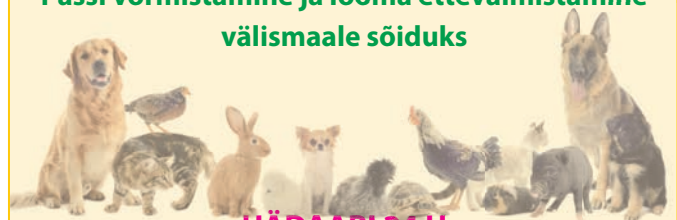
Luunja valla loomaarst AAVO ARRAK

Kojukutsed tel 5647 1121

Loomade ravi • Operatsioonid •

Vaktsineerimine • Kiibistamine

Passi vormistamine ja looma ettevalmistamine välismaale sõiduks

HÄDAABI 24 H

Mälestame jäädavalt lahkunut ja
tunneme kaasa omastele

INGE TENNOKESE
31.03.1933 – 21.10.2018

Kodu Uudised

Väljaandja Luunja Vallavalitsus
Vastutav toimetaja Maret Einla
Keeletoimetaja Reet Tens
Tehniline teostus Eesti Ülikoolide Kirjastus
Kodu Uudised on loetav ka Internetis aadressil www.luunja.ee